

Interview 1 with Annie Maluo   6/13/90
by Charles Langlas, at her home in Pana'ewa

Tape 1, Side A

C: Ho'omaka paha kua me ka inoa o kou mama, kou papa, ka makahiki ihanau 'ia 'oe a pela aku.

A: 'Ae, hiki. 'O Mrs. Annie Laika Ka'aukai Malu'ō [au]. Hanua Malaki Ewalu, "umikumaiwa 'ikikumaha [1914].

C: Oh, kala mai ia'u, hiki ia 'oe ke "turn off the radio?" 'Ae, mahalo.

A: Ko'u mau makua, 'o ia no, 'o Elias Ka'aukai a me Annie Hamauku Ka'aukai. No Kalapana ko'u papa a no Honolulu ku'u makuahine. I ka nui o na keiki, he 'umikumalima o loko o ko'u 'ohana, 'elua hanau mai, ho'oka'awale 'ia no ka ma'i a 'umikumukolu makou. Malama 'ia makou e ku'u mau makua. 'A'ole no he hana ku'u papa, mahi 'ai. A hiki ka makahiki 'o 'umikumakolu [1933]. Han ihola ku'u papa i ka paka, malama paka.

C: Harry K. Brown paka?

A: 'Ae. Ma mua o ia manawa, he hana no ka NRA. ('Ē) Malama ku'u mau makua ia makou 'umikumakolu a hiki i ko makou nui 'ana. Hele i ke kula mai ka makahiki 'eono a 'oe.

C: "O 'oe?

A: 'Ae. I ka papa 'eono no, ka wa no o ia manawa, 'a'ole kula ki'eki'e. ('Ē) 'Elua makahiki a'u i noho ai i ka papa 'eono ma muli o na kumu. 'Umikumaha makahiki wale no o'u kela manawa, 'a'ole i piha ka 'umikumawalu. 'O ia manawa, 'a'ole hiki ke ho'oku'u 'ia ai, 'o wau. Aia he hana, a laila, hiki. A ia manawa no, 'ae ihola ka kumu ia'u e hana nona, malama keiki. A piha ku'u 'umikumaha makahiki, a laila, hiki ia lakou ke ho'ohemo ia'u. I ku'u wa e hele ana i ke kula, 'a'o no ke kumu ia makou i na ha'awina a pau me ka himeni pu. ('Ē) Ho'omaka makou [i] na himeni o ka 'aina a me ka kula no ho'i. 'O ia manawa, 'o ko'u kumu 'o Mrs. Annie Goo San. I ku'u ho'ohemo 'ia 'ana, a hana wau nona, malama keiki no ho'okahi makahiki. Pau kela, hana au no ko'u hoahanau, Mrs. Evelyn Pe'a Desha.

C: 'Ē. Ma hea?

A: Ma Hilo nei. I ka makahiki 'umikumaiwa kanakolukumalua [1932]. Hana ihola wau no 'ekolu makahiki. A hiki ke kahea 'ia 'ana 'o Stephen Desha, mea, e kahuna pule,

a’o kahuna pule. A ha’alele ihola ‘o ia no Hawai’i nei no ka ne’e ‘ana i Honolulu . Ho’i mai wau i Puna, Kalapana, a hana au ma lalo o Esek Matthews. Hana no ke kula.

C: Ma Kalapana?

A: ‘Ē. Kuke. (‘Ē) Pau kela, hele hou au i Ka’ū, e hana no ka haole. William Hawkins. I laila, hana wau e ho’oma’ema’e i ka hale, e like me ka ‘uhenekaua.

C: Ma Hilo nei?

A: Ma Ka’u. Hana ihola wau no ‘ekolu makahiki, a ho’i hou i Puna. I Puna, ‘a’ole he hana, aka, he hiki ke hana i na mea hana ku’ai. (‘Ē) Mea, ulana moena. I ka kaua ‘elua, ho’omaka au e ulana moena. ‘O ka moena a’u e ulana ai, he... ma ka kapua’i.

C: Ma ka kapua’i.

A: ‘Ae. Ina ‘eiwa ‘umikumalua, pela ihola ka moena i hana ai. ‘Eiwa ‘iumikumalua.

C: He aha kala “ma ka kapua’i?”

A: Aia ho’i, e like me ka kapua’i ‘o waho, ina ‘elua, ‘ekolu, ‘eha, ‘elima, a ina ‘eiwa ko waho a me ‘umikumalua ka loa, pela ihola ka moena. A pela no ‘oe e uk[u ‘ia ana]. Na mea no e hiki ana ia ‘oe ke hana, i na pe’ahi, ‘eke paha, moena, ‘o ia mau ‘ano, he hiki no ke ku’ai ‘ia. Lawe no ‘oe ma ka mea, e kau ho’i mea e hana. No na manawa ‘e a’e, he hana no ka’u no ka ‘ohana. (‘Ē) Kekahi manawa hiki ihola lakou, a mea maila e hana, a pela ihola.

C: Mahi’ai a i ‘ole...

A: Ka manawa e mahi’ai ai makou, [i] ku’u wa li’ili’i, ala ihola ko’u makuakane, a ho’ala ia makou e pi’i i ke kuahiwa a i ‘ole ma hope ai no i ka hale, e mahi ‘ai i ‘uala, a i ‘ole ke kalo i ke kuahiwi. ‘O ka manawa no e hele ai i ka hana, aia no i ke kakahiaka. Ua ‘olu’olu no ia. A ‘auinala, ho’i mai, a ho’omaka. Pela pu ana no no kekahi la a’e. Kanu ke kalo, ‘o ka mai’a... [pause] ‘O ka pilikia wale no, ke makou... e pi’i i ke kuahiwi, e hele wawae. (‘Ē) He hele wawae ke pi’il ‘Ano no a kamali’i, e pa’ani ke pi’i.

C: He ‘apana ‘aina ko ‘oukou ma ke kuahiwi e kanu ai i ke kalo?

A: ‘Ae, he ‘aina.

C: ‘O wai ka inoa o ia ‘aina.

A: Aina i ke kula nui, a ‘aina ma waho a’e o ke kula nui, pela ihola makou e hele ai e hana. Aka na’e, na ka ‘ohana ka ‘ana. A ka makou ‘aina no ho’i kekahi, pili ana no ma

kekahi ‘ao’ao o ka ‘aina a makou e hele ai e hana. [pause] a ‘i’o no ho’i ke kaho, hele e hui ai, hele hou no. Pi’i hou no e huki. Kau ma ke kekake. A ho’i mai a kupa. Hana ihola i poi. Ku’i no ho’i. (‘Ae.)

C: Loa’ a ia ‘oukou kekahi kekahi e lawe mai i ke kalo?

A: ‘Ae loa’ a. Ke kekake ka mea e lawe mai ka kalo. I ka wa no ho’i e mahu ai i ka ‘ai, a pau ihola keia hana, ‘o ka ku’i ‘ia o ka ‘ai, mahele ihola keia ‘ohana kela ‘ohana. Mahele. (‘Ē, na ‘ohana...) Pili mai.

C: ‘O wai na ‘ohana i pili mai ia ‘oukou?

A: ‘O ka ‘ohana ‘Ili, Kaheiki, a nui hou a’e. Na Kaina, ka ‘Ahia. I kekahi manawa, hana ihola makou i keia hana, a pau, a ha’awi i ka ‘ohana, ‘o kekahi ‘apili, e ehele i ke kai no ka i’a. A ‘o ko’u papa, he lawai’a no ‘o ia ma ka wa’a. Lawai’a ‘opelu. A pela ihola ‘o ia e hana. Loa’ a ka poi a me ka i’a pu, ‘a’ole ‘o ka ‘ai wale no, ‘o ka i’a. I ka wa no e hana ai i keia hana, ‘o ko’u papa, i ka lawai’a, hele pu no makou.

C: Ma ka wa’a?

A: ‘A’ole. ‘O ia wale no, me kekahi mau lawai’a ke hele no. A hele makou no ka hapai i’a mai ka wa’a i waho.

C: Ua noho kou ‘anakala kekahi ma Kalapana? ‘O Kahuli kona inoa?

A: ‘A’ole. Ko’u ‘anakala, ‘o ia no ‘o Enoch Keahilani Ka’aukai. I loko o ka ‘ohana l ko’u makuakane, he ‘eha wale no. ‘o Enoch Keahilani Ka’aukai, ‘Elia Ka’aukai, Elias, elua kaikamahine, ‘o Julia Kaunu a me Elizabeth Kaliko-o-kalani Ka’aukai.

C: Ua male kou ‘anake i keia Wilson...

A: Yeah. ‘Ae.

C: Ua lohe au.

A: Male ‘o ia i ka haole. ‘O kekahi, ke kaikua’ana, male i ka pake (‘Ē), Lee.

C: ‘O wai ka mea i male ia Lee. (‘O ko’u ‘anae.) ‘o Julia ai ‘ole...

A: Um. Julia Kaunu.

C: Kela Lee i noho i Kalapana?

A: ‘Ae, a ne’e i Pahoā. he hale pipi ka lakou, makeke. ‘O ia ka kumu i noho i Pahoā.

C: 'O wai keia Kahuli a'u i lohe ai?

A: Kahuli, 'o ia ka 'anakala o Mrs. Keliioomalua. Ka 'anakala kela.

C: 'Ē. 'O Waiwai. Ua 'ike 'oe i kou kupunakane?

A: 'A'ole. Hanau 'o ia ma ka makahiki 'umikumawalu kanakolu kumahiki [1837], a pau haneli me 'elua [1902]. Make 'o ia ka haneli me 'elua. 'O ku'u kupunakane, no ka mahi'ai 'uāla, 'o ia kana pule. E mahi'ai 'oia no ka hanai 'ana i na 'ohana. Noho 'o ia me kana wahine a hele i ka pule. A mai loko mai o kana hele i ka pule, koho 'ia 'o ia i luna nui. Noho 'o ia, 'o ia ka luna nui o ka 'ekalesia o Kalapana a hiki i kona moe 'ana. Pela no ko'u makuakane. Koho 'ia 'o ia i luna nui, a noho 'o ia a hiki i kona make 'ana.

C: Malama 'o ia i ka hale pule a pela aku?

A: 'Ae. " 'o ia ka mala a keia luakini. Malama i ka luakini, pela ka ho'oma'ema'e 'ana o waho i ka pa. Hana mua 'o ia no ke kula.

C: "o kou kupunakane?

A: 'A'ole, ku'u papa. Malama pa kula a hiki kona pau 'ana, a ho'i 'o ia i ka paka. Hana 'o ia no ka paka no 'umikumaha makahiki. Makahiki kanakolu kumakoho, ho'omaka 'o ia, a hiki ka pau 'ana kanaha kumawalu.

Side B

C: Ua lohe 'oe i kekahi mo'olelo e pili ana i kou kupunakane? a me ka hale pule 'o Mauna Kea?

A: Ko'u ho'omaopopo wale no, i koho 'ana 'o ia i luna nui a me ka pelekikena no ka 'apana, luna nui. 'A'ole mo'olelo 'e a'e a'u i lohe.

C: Ua wala'au 'o Louise Kamanu ia'u e pili ana i kou mo'olelo no kou kupunakane.. kala mai ia'u. Ua 'au'au 'o ia...

A: 'Au. 'Au kai. 'Au kai ihoa. Ua lawai'a amauma 'O ia keia hele wale i loko o ke kai, me ka mea, i ka i'a. No ka mea, kela inoa 'o Ka'aukai, ua mahele 'ia. 'O Kanaka 'Au Kai ka inoa piha o ko'u kuku, kupunakane. Nana i 'oki. A ninau mai ku'u papa, "No ke aha kona mea i 'oki ai?" Mea 'o ia, no na kumu i 'ole ho'i e most lo'ihi ka inoa ka wai e ho'opa'a 'ia ai. 'O ia kona mea i 'oki ai, Ka 'au kai. A no ke kumu, Kanaka 'Au Kai, 'Au Kai, i loko o ke kai.

C: Ua 'au kai 'o ia a lawe mai i kekahi mau papa no ka hale pule?

A: 'Ae. 'Au ihola 'o ia i loko o ke kai, me ka kaula, mea i wili 'ia ma kona kino nei, a hiki ka moku e ku ana no i waho, a laila, 'o ia e naki'i i ka papa a ho'au i kaula i uka, i ka 'aina. A pela ihola 'o ia e hana ai, no ka mea, 'o ia wale no ka mea nana e ki'i i ka papa no ka po'e kauoha papa... no [ko lakou] mau hale, pela no ho'i me ka hale pule.

C: A no ia kumu paha i kahea 'ia 'o ia 'o Kana 'Au Kai. (both laugh)

A: Ke hele i ka 'au kai no ka i'a, pela ihola 'o ia e hele ai e 'au kai, no ka i'a.

C: 'O ia wale no ka mea hiki ke lawe mai i ka papa.

A: I ka papa.

C: Hana nui kela. Mai hea mai kela mau papa?

A: Mai Honolulu mai. Lawe 'ia maila ma ka moku Kina'u.

C: Ua ola kou... Ua hanau 'ia kou makuakane i ia manawa/

A: 'Ae. Ua hanau 'ia 'o ia.

C: A 'o ia paha ka mea i wala'au ia 'oe.

A: 'O ia no ka mea i wala'au mai ia makou a pau, no na keiki a pau. Pili ana no ko makou kupunakane.

C: Ma ka manawa hea i kukulu 'ia ai ia hale pule? Maopopo ia 'oe?

A: 'A'ole. Me hea la? Ma ka makahiki 'umikumaiwa no ka mea make ku'u kupunakane i ka makahiki 'umikumaiwa me 'elua (1902).

C: 'O kou kupunakane, make 'o ia 'umikumaiwa me 'elua? (AM: 'elua) No ia kumu, ma mua o ia makahiki.

A: Aia ma mua o ia makahiki, 'umikuaiwa paha a i 'ole 'umikumawalu (1800s).

C: 'Ae. 'Umikumawalu paha. He me 'e a'e au i lohe ai i pili i ia hale pule?

A: 'A'ole. Ua malama 'ia no kekahi 'aha i Kapalana, 'a'ole no na'e i maopopo i ka makahiki. 'Aha mokupuni paha kela, o loko wale no, o na 'ekalasia no Hawai'i nei wale no. Malama 'ia no i Kalapana. Ua lawe no wau i ka'u 'oihana luna no Kalapana. "o wau, maua no me ka'u kane, mau luna no maua. Aka na'e, i keia manawa ua ho'omaha maua. Mau kia'i pa mua pili i ke kai—ho'oma'ema'e a me ka malama 'ana i ko loko, na pono o loko o ka luakini. Ka maua hana ia. A ia ho'omaha.

No ka mo'olelo o Kalapana, ke keiki ho'opāpā

He keiki 'u'uku wale no 'o ia. 'A'ohē pa'a i ka lōle, he male wale no. 'O ka makuahine o ke keiki 'o Kalapana, 'o ia no 'o ka-Hale-Paki'i, a ka "auntie" 'o Ka-Hale-Paku'i. *Ho'ohane'i* no keia keiki 'u'uku, noi aku nei i ka 'olu'olu o ka mama e ha'i ia ia aihea la kona papa. Ho'olalau ka mama, a mea i ke keiki 'a'ohē 'o ia maopopo. Mau no ka noi o ke kiki, mamake 'o ia e maopopo aihea la kona papa. Ia mana no 'o ia i ha'upu ai e hele 'o ia e huli. Ka no 'ana i ka mama, 'ano 'e 'o ia no ka hele o keia keiki. A ha'i aku nei no i ke keiki, "E hele 'oe. Mai noho 'oe no'ono'o ma hope." Hanai ihola ka mama ia mea'ai nona, ka mai'a. 'A'ole au i maopopo ke 'ano o ka mai'a. Kēpau, 'uwi'i 'oe i kai e 'ai, a 'uwi'i... i ho'opololei ai i hiki ia 'oe ke 'ai. 'O ka 'ili no na'e, mai no wehe. Peia wale no e 'ai ai. Pau no kela, ho'okomo no i loko o ka 'umeke. I ka hele 'ana o ke keiki, no'ono'o 'o ia e hele, ka'ahēle mai 'o ia a Hilo nei i kona "auntie," Haupaku'i. Ne'e no 'o ia no Hilo nei a pi'i i ia mau wahi o Hilo, Paliku. He wahi no e komo ai no ka wa'a. Mai laila mai 'o ia i komo mai. A pi'i 'o ia i ka hale o kona makuahine, ka "auntie." Pi'i hele 'ana a 'ike aku nei nō keia keiki i ka noho mai o keia wahine ma ka puka. Hele aku ana no a noho, noho 'o ia i luna. A ninau mai nei ka "auntie" ia ia. 'O wai ka kama 'oe? Nau no ke kama. Ia manawa noho 'o ia me ka "auntie" a ha'i ka "auntie" na mea a pau e pili ana no kona ka'ahēle. Ka'ahēle ana no Kaua'i. I laila ka 'iwi o kona makuakane. Hana ihola ka "auntie" no ka keiki [ka] wai, mea'ai e ku no kona, no na la ana e 'ai ai ma Kaua'i. Ihola 'o ia i lalao i ka wa'apa a kau ihola 'o ia ma ka wa'a a hele. Keia hele 'ana o ke keiki, 'a'ole no i lo'ihi loa kahi ana i hele ai. 'Ike aku nei 'o ia he 'elua 'elemākule e hele ana. Hele aku nei no keia keiki 'ano kokoke aku nei i keia mau 'elemākule. Lohe aku nei 'o ia i ka 'olelo, "A aia ke keiki, 'o ke keiki ho'opāpā paha keia." A lohe ihola keia keiki. Kona wa 'au'au no ia. A ka hele 'ana nei keia mau wahi 'elemakule. Hele no ho'i a,... Pehea la, ua pau neko, kapulu. A kunana ihola keia mau kanaka, mau 'elemakule, mea aku nei kekahi 'elemakule i kekahi, "Ea, 'o keia no ke keiki ho'opāpā. E hele ana keia no ka huli i ka papa." Hele keia keiki. Na laua aku nei kekahi o keia 'elemakule. "'O ia ke alanui ke hele." Hele aku nei a i kona ha'alele 'ana i ka 'aina no Kaua'i, 'ike aku nei no 'o ia i ka 'aina, a, ho'okomo 'o ia i kona wa'a i ka pili kahakai. Noho iho nei 'o ia, a, hele aku nei no 'o ia e huli i ke ali'i o Kaua'i. Ma laila 'o ia e ho'opāpā ai. Pi'i ana a noho, 'oia'i'o. Ho'omaka kana nei no 'o ia e wala'au i na mea ana i mana'o ai he pono. Ninauele ke ali'i, "No hea 'oe?" "No Kalapana." "A he aha ka mana'o?" No na 'iwi o kona makuakane. Ma laila 'o ia i ho'opāpā ai i kekahi mau mea nui. Na kala, kala o ka hale, kala mea 'oe a me kala o ka i', ka 'ili i lawe pu ai ka keiki. Ka mai'a. Mea 'o ia, "Ai'a ka'u." Nana aku ke ali'i. 'A'ole mea e koi ai. Ua pau na mea i haia [ha'i 'ia?]. Ninau hou 'o ia na mea o ke kino, ka 'iwi po'ohiwi. 'A'ole ninau ke ali'i. No laila, 'oki 'ia ka po'ohwi. 'O na mea kino a pau, 'oki wale no. A hiki ka ha'awipio 'ana o ke ali'i. I ka wa i ___ 'ia na mea pili no ka kino, ha'awi ke ali'i ia ia iho, no ka mea, ua hana ke keiki, a ua 'ike ke keiki na mea a pau. Ua ha'awi ka makuakane a me ka "auntie" ia ia ka ha'ina no ka pepehi 'ana i ke ali'i. No laila, i ka hana hope, hemo ke keiki i waho, hele 'o ia i ke kai pili, kukulu 'ia na 'iwi o ka kanaka, ki'i 'o ia i kona makuakane, ka 'iwi o kona makuakane. Ho'okomo 'o ia i ka 'iwi o kona makuakane i loko o ka kōkō.

C: He aha kela?

A: 'Umeke. A 'au hou 'o ia i ke kai no Kalapana. Ia Pele, moe 'o ia i loko o ke kai e 'opu me keia koko o kona papa.

'A'ole noho i pa'a loa ia'u ka mo'olelo, but... (laughs)

C: Maika'i. Maika'i ka mo'olelo. 'A'ole i ha'i 'ia ia'u e kekahi mea. Ua lohe 'o Mrs. Kauhi, aka 'a'ole ia pa'a ia ia.

Tape 2

C: Kela heiau ma uka o Kalapana i kukulu 'ia e Kapihe, 'o Niukukahi ka inoa?

A: 'Ae.

C: Ua lohe paha 'oe i kekahi mea e pili ana i ia heiau?

A: 'A'ole loa. 'O ka inoa wale no a makou i maopopo ai, 'o Niukukahi wale no. 'O ka mo'olelo, 'a'ole ha'i 'ia mai. Na Kapihe no na'e kela kumu niu.

C: He niu ma laila?

A: Nana i kanu.

C: E. No laila, kela inoa Niukukuahi, ku ka niu? a i 'ole, he aha ka mana'o o kela inoa?

A: He niu ku ho'okahi (E). Ku ho'okahi.

C: Lohe 'oe i kekahi mea e pili ana i keia Kapihe?

A: 'A'ole. Ka inoa wale no.

C: Ua 'ike 'oe [sic: au] i kona inoa ma ka pepa, he kahuna 'o ia, ma ke 'ano he kaula.

A: He kaula. 'A'ole au i maopopo.

C: A pehea keia heiau 'o Poluki?

A: Aia i hea keia heiau?

C: Pili o [sic: i] kou hale, ma uka o Waipalua.

A: Oh. 'A'ole o'u maopopo. Poluki. A'ole au maopopo.

C: Hewa paha ka inoa. 'A'ole au maopopo. Ua heluhelu au i ka inoa. Loa'a paha ka heia ma uka o Waipalua 'ea?

A: 'Ae. Loa'a. 'Ano 'e no, no ka mea, aia makou ma laila kekahi. 'A'ole no na'e makou maopopo i keia heiau.

C: Ma kou wa li'ili'i, ma hea i noho ai kou 'anakala 'o Enoch?

A: Noho 'o ia me kekahi hoahanau ona, noho 'o ia, kia'i, malama ia laua. Ma ka home o Mrs. Supe. Kama no. Ma laila 'o ia i hono ai.

C: Male paha 'o ia i ke kaikamahine o Kama?

A: 'A'ole. He 'ohana. Male 'o ia i kekahi keikamahine o Waiwai, ka "auntie" no o Mrs. Keliihoomalu.

C: Loa'a ia ia he mau keiki?

A: 'Ae. Mau keiki, a pau no i ka make.

C: A pehea kou 'anake i male 'ia ia Wilson, ma hea 'o ia i hono ai?

A: Ma Ka'u, Hilea. A'o. Kumu kula 'o ia.

C: Oh. 'A'ole 'o ia inoho i Kalapana.

A: 'A'ole.

C: Hele paha 'o ia i ka pa'ina ma Kalapana. Ua wala'au 'o James Ahia e pili ana i kona ho'okani i ka banjo ma ka pa'ina. Maopopo ia 'oe?

A: 'A'ole. No lakou paha i pa'ina. (E) (laughter)

C: Ua lohe 'oe i ka inoa 'o Samule ka'aukai? a i 'ole 'o S.M. Ka'aukai? 'A'ole paha no kou 'ohana, aka, ua heluhelu wau i kela inoa ma ka puke. He haumana 'o ia ma ke kula ma Hilo nei ma kahi o 1900, ma mua o kela.

A: 'A'ole au i maopopo i kela inoa. He nui no ka 'ohana Ka'aukai, aka, 'a'ole makou i 'ohana. (E) 'Ano 'e no. Ko'u kupuna kane... pehea la, he 'ili puakea kona, a 'o makou ho'i, he 'ili kou. Ki'i no makou ma ka 'ao'ao o ko'u makuahine, kuku wahine, 'ili kou.

C: Ua 'ike 'oe i kela puke a'u i kakau ai? Ua ho'ike paha 'o Mrs. Keliioomalua ia 'oe. Ua loa'a ia 'oe? (Yeah) E, maika'i. Makemake au e ho'ike ia 'oe i kekahi mea. Ma keia mau 'apana 'aina, ma uka o Kalapana.

Maopopo ia 'oe keia mau inoa, 'o Kaluaki me Makalua?

A: 'O Makalua wale no. Kauaki, aia ma waho.

C: 'O Makalua ka inoa o keia 'apana 'aina o kou makuakane?

A: 'Ae. Aia ma laila.

C: 'O Kaluaki paha ka 'aina o Ka'iu Waiwai.

A: 'Ae. [Actually, this doesn't fit with what LK told me.]

C: Ua loa'a kekahi heale ia 'oukou ma uka, ma Makalua?

A: 'A'ole.

C: Hele no ke ao wale no...

A: no, a ho'i.

C: A he aha hou aku au e makemake e wala'au ai?

A: Makemake au e 'olelo pili ana no ko'u kupunakane. He he'e, papa he'e nalu 'o ia. (E) Papa he'e nalu 'o ia me kekahi o kona hoaaloha. 'O ka inoa, 'o ia no 'o Ha'alipo. He kuku ia o Clifford Bowman. He hele mau laua i ka he'e papa nalu a i kekahi wa, no'ono'o laua e hele, a hele. Keia hele 'ana, noho nei ku'u kupunakane i manawa e he'e ai, ka nalu 'o ia e makemake ana, 'o ia ka nalu 'o Kuahini. (Kuahini?) Yeah, Kuahini. (Ma hea?) Ma Kaimu. Ho'okahi mile i waho. Keia he'e 'ana, laua, maika'i. Aia wale no ka pili 'ana he aukahi i ka 'aina. 'Ike aku nei ko'u kupunakane i keia mano. No'ono'o iho nei 'o ia, 'a'ohe paha nou [no'u], no kona hoaaloha paha. 'Oia'i'o. Pi'i ka mano me ka kai, keia kai, 'ano 'ili koke. Moku 'ia nei ka wawae o keia, 'o ko'u kupunakane ka hoaaloha. A ___ aku nei 'o ia, waiho aku nei i ka papa he'e nalu, ki'i aku nei i ka hoaaloha. Lawe aku nei ia i uka. E I kela manawa, 'ano 'e ihola ko'u kupunakane no keia hoaaloha ona. 'A'ole i i maika'i no ko laua he'e pu 'ana, a mai laila i pau ai ka he'e 'ana o ko'u kupunakane. Ma muli o kela hoaaloha.

C: E. I kou wa li'ili'i 'a'ole paha i he'e nalu na kanaka ma Kaimu.

A: 'A'ole.

C: Ua pau.

A: Ua pau. Aia i hola no i keia manawa. Kekahi meaKekahi mea a ku'u kupunakane i 'olelo ai i ku'u makuakane, mamake 'o ia e 'olelo ma ka mea haole. mea aku nei ku'u makuakane, no ke aha mai? 'A'ole. He hiki no ke 'olelo ka mea e 'olelo ai ma ka mea haole. Mea aku nei ku'u makuakane, 'olelo a'e ho'i 'oe i hiki ia'u ke lohe ai kau 'olelo. Mea aku nei ku'u makuakane, a pae aku nei ka ___ kona, "space launa." Mea aku nei ku'u makuakane, 'a'ole pela, 'a'ole space launa, speak louder. Aue. Ke lohe 'ia ka mea e namu 'ia ai, a space launa. 'A'ole. Speak louder.